

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

«Ένας λαός θρώνεται ήμα
δα ίση πώς δε φοβάται την
αλήθεια.—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φου-
σικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 4 ΤΟΥ ΜΑΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 294

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Ιστορικά ξεγυμνώματα (συνέχεια).
KARL DIETERICH. 'Επιστήμη, επίσημοι και ανυπεύθυνοι.
Κ. ΚΑΜΕΛ. Παράδειγμα για μίμηση.
ΣΠΥΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ. Γλώσσα και Ζωή.
Α. Η. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ. Μπούμ—Μπούμ I
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ρήγας Γκόλφης, Γ. Περγιαλίτης, Κουλουβάτος.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΓΕΛΟΣ

Πλάστη ! όταν ζούσες ζήλευε κάποια άλλη Πλάστρα ή Φύση
κ' έκλαιγε από το πείσμα της γιατί να σε γεννήση !

Μά τώρα κλαίει από ντροπή,

βλέποντας ποὺν' ἀνήμπορη να σε ξαναγεννήση !

Ρώμη 'Απρίλιος 1908

ΚΟΥΛΟΥΒΑΤΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΕΠΙΣΗΜΟΙ

ΚΑΙ ΑΝΥΠΕΥΘΥΝΟΙ

Υστερ' από δεκαοχτώ χρονών αδιάκοπη σχεδόν μελέτη και εργασία στον κλάδο της νεοελληνικής γλωσσολογίας, λαογραφίας και λογοτεχνίας με πονάει κατάκαρδα που είμαι άγκυραμένος χάρη της ασφάλειας και της ελευθερίας της τόσο καταφρονεμένης μας επιστήμης να βγάλω στο φως κάτι άχρηστες ραδιουργίες που έγιναν έναντιόν της, καθώς και έναντιόν μερικῶν ἄξιων αντιπροσώπων της ἐδῶ και λίγους μήνες. Σημειῶνω πῶς δὲ με κινῶν προσωπικά συμφέροντα — γιατί είμαι κ' ἐγὼ στή μέση δυστυχῶς — παρά μόνον ὁ σκοπὸς νὰ διαφωτίσω τὸν κόσμον γιὰ τὸ τί μπορεί νὰ τύχη σὲ κείνους που δουλεύουν τίμια στή ἀναγέννηση τῆς σύγχρονης Ρωμισούνης ἀπὸ μέρους τῶν ἐπιστῆμων της ἀρχηγῶν, κ' ἔτσι νὰ θυμῶνται μιὰ μέρα οἱ σωστοὶ πρόμαχοι τοῦ ἔθνους, ποιοὶ εἶναι οἱ ἀληθινοὶ του φίλοι και ποιοὶ εἶναι οἱ ἀληθινοὶ του ἐχθροί. Γιατί τὰ ξεγυμνώματα που κάνω ἐδῶ, εἶναι συμπτωματικά γιὰ τὸν τρόπο που πολεμοῦν οἱ λεγόμενοι «πατριῶτες», δηλ. οἱ ἀδιόρθωτοι και στενοκέφαλοι ἀπόστολοι τῆς ναρκωτικῆς Βυζαντινῆς ἰδέας, που πλακῶνει σὰ βροκόλακας τὸ μυαλὸ και τὴν καρδιά τῆς Ρωμισούνης. Ὅτι λοιπὸν ἔτυχε σὲ μᾶς τὸς ξένους, μπορεί νὰ τύχη και στοὺς ντόπιους, και γιὰ τοῦτο ἀκόμα τὸ νομίζω καθήκον μου νὰ βγῶ σὲ φόρο και νὰ γείνω συνήγορος τῆς σκλαβωμένης ἑλληνικῆς ψυχῆς ἐναντίον τῶν προδοτῶν της.

Στὴν ἀρχὴ τοῦ περασμένου χρόνου ἐπρόκειτο νὰ γείνη ἐδῶ στή Λεϊψία ἓνα σεμινάριο τῆς νεοελλ. γλώσσας ἐνωμένο μαζί με τὸ Ἰνστιτούτο τῆς Ρουμανικῆς και τῆς Βουλγαρικῆς γλώσσας, που τὸ διευτύνει ὁ γνωστὸς Ρουμανολόγος κ. Weigand. Μπορεῖ τώρα μόνον ἡ ἰδέα αὐτὴ νὰ ταραξῆ τὸ «γνήσιο» πατριῶτη που τὸν ἔμαθαν ἀπὸ μικρὸ νὰ μισῆ με βυζαντινὸ φανατισμὸ τὸς ἄλλους μπαλκανικοὺς λαούς, ἐνῶ ὁ εἰδήμωνας ξέρει πῶς αὐτοὶ εἶναι βυζανταροῦδια τῆς ἑλληνικῆς παραμύθας, και πῶς ὁ γλωσσολόγος κ. ὁ λαογράφος μετ' στὸν ψυχικὸ ὄργανισμὸ αὐτῶν τῶν λαῶν βρίσκει ἓνα σωρὸ ἀπὸ ἑλληνικὰ φαινόμενα που ἂν τὰ μάζευε κκεῖς θάποδειχναν θεοφάνερα τὴν πνευματικὴ ἡγεμονία τῆς Ἑλλ. φυλῆς στή μπαλκανικὴ χερσόνησο και συνάμα θᾶδιναν ἄφθονο ὕλικὸ στή συγκριτικὴ ψυχολογία. Δὲ θέλω νὰ κατηγορήσω τὸς «πατριῶτες» που δὲν τὸ κατάλαβαν αὐτὸ, ἀφοῦ μόλις οἱ ἐπιστῆμονες τὸ μισοκατάλαβαν. Τὰ μέσα μόνον θέλω νὰ βγάλω σὲ φόρο που ἔβαλαν σ' ἐνέργεια γιὰ νὰ ματαιώσουν αὐτὸ τὸν ἔθνικὸ και συνάμα ἐπιστημονικὸ σκοπὸ.

Ὁ κ. Weigand που κατάλαβε τὴ σπουδαίότητα τῆς ἑλληνικῆς γιὰ τὴ συγκριτικὴ μελέτη τῶν μπαλκανικῶν γλωσσῶν ἀποτάθηκε σ' ἓναν ἄξιο και ἔξαιρέτο καθηγητὴ τοῦ Ἑλλ. Πανεπιστημίου, που κατάλαβε κ. αὐτὸς τὴ σπουδαιότητα τοῦ πράγματις, και τὸν παρακάλεσε νὰ ἐνεργῆσῃ γιὰ τὸ ζήτημα. Ἀφοῦ ἐγὼ εἶμουν προσωρισμένος νὰ ἀναλάβω τὴ διεύθυνση τοῦ ἑλλ. τμήματος κ. ἀφοῦ ὁ καθηγητὴς ἐκεῖνος με γνῶριζε καλύτερα ἀπὸ τὸν κ. Weigand, ἀλληλογραφεῖ μαζί μου και γλήγορα μὲ βεβαίωσε πῶς πέτυχε τὸ σχέδιον ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν δέχτηκε τὴν πρότασή του, κ' ἐψήφισε 5000 φρ. τὸ χρόνο γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ τμήμα τοῦ Ρουμανο-Βουλγαρικῶ Ἰνστιτούτου. Εἶχε μάλιστα τὴν καλοσύνη νὰ μὲ στείλῃ τὸ ὑπουργικὸ ἔγγραφο γιὰ νὰ μὴν ἔχω ἀμφιβολίες. Δὲν ἔμενε πιά ἄλλο ἀπὸ τὴν κύρωση τοῦ ἐγγράφου ἀπὸ τὸ ὑπουργικὸ συμβούλιον, που τρία μέλη του ἔλειπαν τότε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Ἔτσι τοῦ ἔλεγον τουλάχιστο σὲ Ἰπουργεῖον, ἐνῶ, καθώς φαίνεται ἀπὸ τὰ στερνά, εἴτανε πρόφασιν μόνον.

Ἀφοῦ πέρασαν κάμποσοι μήνες χωρὶς νὰ γείνη τίποτε, μολοντί ὁ φίλος καθηγητὴς δυὸ τρεῖς φορές μὲ ἔγραψε πῶς τὸν βεβαίωναν πάντοτε πῶς ἡ ὑπόθεση θὰ τελειῶσῃ, ὑποπεύθηκα πῶς κάτι τρέχει. Κ' ἡ ὑπόψια μου βεβαιώθηκε γλήγορα: ἔμαθα ἔξαφνα ἀπὸ τὸ Βερολίνο πῶς ἔγινε κακὴ σύσταση ἐναντίον τοῦ κ. Weigand και ἐναντίον ἐμένα, ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Ἑλλ. Πρεσβεία! Κάποιος κατόρθωσε νὰ πείσῃ τὸν πρεσβευτὴ νὰ ἐπεμβῆ και

νὰ ματαιώσῃ τὸ προδοτικὸ μας σχέδιον. Αὐτὸς εἶταν ἓνας μαθητὴς τοῦ κ. Weigand, που τὸν ἐγνώριζα κ' ἐγὼ, μὰ δυσκολεύτηκα νὰ τὸ πιστέψω, δὲ μὲ φάνηκε δυνατό πῶς ἓνας φοιτητὴς θὰ ραδιουργῶσε τὸν καθηγητὴ του. Μολαταῦτα ἔγραψα και σὲ φίλο μου καθηγητὴ στήν Ἀθήνα και στὸν κ. Weigand γιὰ ὅσα ἄκουσα. Κι αὐτοὶ δὲν τὸ πιστέψαν. Πέρασαν πάλι μήνες και τώρα προλίγου ἀντάμωσα ἓναν Ἑλληνα ἔμπορο που μένει ἐδῶ και που τὸν ἐγνώρισα γι' ἀξιόπιστο και εἰλικρινῆ νέο. Τοῦ εἶπα κ' ἐγὼ ὅσα ἔγειναν και τότε μὲ διηγήθηκε δλόκληρη τὴν ἱστορία. Εἶταν παρὼν σὲ μιὰ συνεδρίαση τοῦ ἑλληνικοῦ συλλόγου τῆς Λεϊψίας που ἀνγγέλλθηκε τὸ εὐχάριστο γεγονός πῶς «ἡ κατὰ τῆς πατρίδος συνωμοσία» ματαιώθηκε χάρη στίς ἐνέργειες ἓνός ἀκάματου πατριῶτη τοῦ κ. Γ. Σαγιαζῆ, φοιτητῆ, ἑλληνοφρον καουτσόβλαχου, ὑπότροφου τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης και ἐνορούμενου τοῦ κ. Ραγκαβῆ.

Καθένας νιώθει ποῖο ψευτοπατριωτισμὸ ἐκμεταλλεύτηκε ὁ κύριος αὐτὸς και τί κίντυνος εἶναι γιὰ τὰ ἔθνη ὁ πατριωτισμὸς ὅταν ἐνοεῖται ἔτσι και πείθεται στίς ραδιουργίες τοῦ ἓνός και τᾶλλου, που κινῶνται ἀπὸ προσωπικὰ συμφέροντα και κάτω ἀπὸ τὸ σκέπασμα τῆς ἐπιστήμης κάνουν πολιτικὴ κατασκοπεία και ραδιουργοῦν και καταστρέφουν τὰ σχέδια ἀνθρώπων που ἐργάζονται τίμια γιὰ τὴν ἐπιστήμη τους—γιὰ νὰ καθῆσουν αὐτοὶ στή θέση ἐκείνων που κακοφημίζου, ἀδιάφορο ἂν εἶναι ἱκανοὶ ἢ ὄχι.

Ἴδου λοιπὸν τὸ ἀξιολύπητο θέαμα: ἓνας Ἑλληνας καθηγητὴς συσταίνει σ' ἓνα Ἑλληνα ὑπουργὸ νὰ ὑποστηρίξῃ ἓνα ἐπιστημονικὸ ἴδρυμα γιὰ χάρη τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ Ἰπουργὸς τὸ δέχεται κ' ἐπιτα στηριζόμενος σὲ συκοφαντίες ἀνεύθυνων συμβούλων ἀνακατεύεται ὁ ἐπίσημος ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἑλλ. Κράτους και χαλνᾷ σὲ ὄνομα τοῦ ψευτοπατριωτισμοῦ ὅτι ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐπιστήμης και ὁ ὑπεύθυνος ὑπουργὸς τοῦ κράτους ὑποστήριξαν σὲ ὄνομα τῆς ἐπιστήμης και τοῦ σωστοῦ πατριωτισμοῦ. Ἐνα σωρὸ ἀνευθύνου κ' ἓνας ἐπίσημος ἔδωσαν τὰ χέρια και ἔκαμαν συνωμοσία ἐναντίον τῆς ἐπιστήμης! Μπορεῖ νὰ χτύπησα κ' ἐγὼ φιλολογικὰ τὸν κ. Ραγκαβῆ, μὰ τὸκαμα πάντα φανερό κ. ὄχι με δόλιο τρόπο. Μπορεῖ νὰ εἶναι χυδαία ἢ δημοτικὴ, μὰ ὄχι βεβαίως τόσο χυδαία καθώς ἡ συμπεριφορὰ ἐκείνων τῶν ἐπιστημο-ἀνευθύνων. Και μπορεί νὰ εἶναι καθυρῶτατη ἡ γλώσσα τῶν κ. Ραγκαβῆδων και Σα, μὰ τότε νὰ φροντίσουν νὰ διατηροῦν και τὰ χέρια τους καθαρά και νὰ μὴν τὰ λερώσουν με τὴν ἐπαφὴ ἀνθρώπων που κάθε ἀξιοπρεπῆς